

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 82

Sreda, 16. oktobra 1935

Leto X

Vrhovni strokovni svet

za razširitev delavskega zavarovanja in volitve

Sklicanje Vrhovnega strokovnega sveta, najvišje instance strokovnega pokreta v dobi med dvema kongresoma, je vzbudilo v vsej delavski javnosti veliko zanimanje, kajti Vrhovni strokovni svet se sestaja le ob izrednih prilikah in v izredno nujnih slučajih.

To pot je bil sklican radi

nujnih vprašanj delavskega zavarovanja,

ki nikakor ne trpe odloga in je treba, da se svobodne strokovne organizacije in z njimi vse delavstvo čim najodločnejše postavi za njihovo čim najpravičnejšo in čim najhitrejšo rešitev, predno bi nastala za zavarovanje in zavarovance ter njihove svojce nepopravljiva škoda in predno bi prevladale razmere, ki bi bile v stanju ogroziti sam obstoj zavarovanja.

To bi pa pomenilo pravo pravcato katastrofo za naše delavstvo. Kajti izdatki bolezenskega zavarovanja v 12tih letih obstoja so znašali

preko 3 milijarde dinarjev, od te svote pa je odpadlo na hranarino 2069 milijonov dinarjev.

V teh številkah je izražen ves ogromen pomen obstoječega zavarovanja, kljub vsem njegovim hibam in pomanjkljivostim.

Vse ZDSZJ (Zedinjeni delavski strokovni zvezi Jugoslavije) priključene in koalirane organizacije so poslale svoje delegate k zasedanju Vrhovnega strokovnega sveta v Beogradu, dne 13. oktobra t. l. Zastopanih je bilo skupno 39 strokovnih zvez, razen tega člani centrale in zastopniki pokrajinskih Medstrokovnih odborov. Nadalje zastopnik SUZOR-a, generalni ravnatelj Glaser, zastopnik Ministrstva za socialno politiko, zastopnik Vrhovne inspekcije dela in centrale Borz dela, nadalje zastopniki Delavskih zbornic itd.

Konferenco je otvoril s. Pfeifer (Zagreb), ki se je pred prehodom na dnevni red spomnil rtanjskih žrtev. Navzoči so poslušali nagovor stoje in zaključili komemoracijo s slava-klici.

Referat o delavskem zavarovanju zoper bolezen in nezgode ter o zavarovanju zoper brezposelnost in starost je obdržal s. Krekič. V svojih izvajanjih je korenito obdelal problem zavarovanja in s tem v zvezi vprašanje vzpostavitve samouprave v zavarovalnih institucijah in nameravanega imenovanja novih ravnateljev.

Koreferat je obdržal s. Luka Pavičević, potem pa so se vrstili govorniki, med katerimi je nastopil tudi glavni ravnatelj zavarovanja in podal nekatera pojasnila.

V obstoječih razmerah je treba vedeti dveje:

Z delavskim zavarovanjem je delavstvo nezadovoljno, toda kritiko delavcev narekuje želja po izboljšanju zavarovanja, nezadovolstvo glede delavskega zavarovanja vlada pa tudi med delodajalci, toda njihov cilj je poslabšanje in celo odprava zavarovanja.

Kadar torej slišimo kritiko zavarovanja, potem vedno imejmo pred očmi, kdo kritizira.

Razni delegati so povedali na račun zavarovanja mnogo trpke resnice, zaključek debate, ki je popolnoma razčistila situacijo pa predstavlja

resolucija,

ki priznava ogromen pomen zavarovanja in povdarja potrebo njegove izgradnje, istočasno pa zahteva izvedbo volitev in vzpostavitev samouprave. Imenovanje novih ravnateljev more biti samo začasno in morajo ravnateljstva imeti volilni mandat. Najodločnejše je treba zavrniti vmešavanje neodgovornih faktorjev v zavarovanje. Predloge za imenovanje novih uprav naj stavijo delavske zbornice v sporazumu s priključnimi organizacijami in v razmerju pri volitvah t. 1933 za posamezne skupine oddanih glasov. Imenovani predstavniki svobodnih strokovnih organizacij bodo dolžni o svojem delovanju stalno informirati pristojne organizacijske forume.

Vsled znižanja mezd grozi zavarovanju nova kriza, ker so se na eni stra-

ni avtomatično znižali tudi prispevki, dočim je na drugi strani že dosežena po zakonu najvišja dopustna mera prispevnega odstotka.

Nikakor pa ne gre uravnovežiti dohodkov in izdatkov na račun znižane hranarine ali prekomerne strogosti pri priznavanju hranarine. Neobstojanje brezposelnega in starostnega zavarovanja pa bremeni bolezensko zavarovanje samo v pravcu povečanja števila ordinacij. Izplačilo hranarine v primeru z ostalimi izdatki zavarovanja pa pada. Manjši dohodki zavarovanja gredo tudi na rovaš nepravilnih prijav, t. j. da delodajalci prijavljajo zavarovance v nižjih plačilnih razredih, kot pa bi jih faktično morali. Nehigijenske prilike, čezurno delo in nizke mezde so vzrok česčih obolenj, ki gredo na račun zavarovanja. Prav bi bilo, da bi se podjetjem s slabimi delovnimi prilikami predpisovali višji prispevki za bolezensko zavarovanje.

Potrebna je najenergičnejša akcija za izterjanje 170 milijonov zaostankov na neplačanih prispevkih.

Popraviti bi se moralo pokrivanje deficitov s strani suficitnih okrožnih uradov. Deficit bi se smel kriti le takrat, ako so delavske plače na področju kakšnega OUZD podpopravne.

Zdravniško službo je staviti pod najstrožjo kontrolo v pogledu postopanja s pacijenti.

Vrhovni strokovni svet ugotavlja, da se problem podpiranja delavstva v brezposelnosti še vedno ni premaknil z mrtve točke, zato ponavlja zahtevo:

1. da se do uvedanja zavarovanja zoper brezposelnost iz javnih sredstev dodeli javnim borzam dela najmanj 20 milijonov dinarjev za podpiranje brezposelnih delavcev;

2. da javne borze dela povišajo dnevno podporo za brezposelne in da jo podaljšajo na najmanj 20 tednov;

3. da občine organizirajo akcijo za podporo brezposelnih, posebno čez zimo in da se brigajo za preskrbo stanovanj in kurjave za brezposelne.

izvolitev novega predsednika Komne-noviča (ministra za telesno vzgojo) ali Stevana Jankovića. Opozicija utegne demonstrativno voliti Čirića. V primeru, da ne bi bil izvoljen vladni kandidat, bi vlada utegnila razpustiti parlament ter izvesti volitve po veljavnem volilnem redu, ker novi zakoni še niso gotovi. Volitev predsednika skupščine utegne biti važna za nadaljnjo politiko v državi.

Vojno želijo

Japonci izzivajo Sovjetsko Rusijo

Mandžurski vojaki so te dni pod vodstvom japonskih oficerjev vdrl čez rusko mejo in napadli ruske obmejne straže. Japonski imperijalizem hoče s takim izzivanjem vprizoriti kr-vavi ples tudi na Daljnem vzhodu.

»Načelo vsake razumne državne ureditve je: vsakdo naj lahko živi od svojega dela.«

J. G. Fichte.

Sankcije in delavstvo

Socialistična internacionala in mednarodna strokovna zveza sta od početka očividnega pripravljanja vojne proti Abesiniji z vso iskrenostjo pozivali Društvo narodov, da stori vse, da prepreči vojno. Močna nasprotja med silami v Društvu narodov, ki se prijavljajo v nasprotjujoči si francoski in angleški politiki najjasneje, so onemogla učinkovite ukrepe, ki bi preprečili italijansko vojno. To je spoznal Mussolini, ker je imel že podobne zglede.

Svet in plenum Društva narodov sta pa ugotovila, da je smatrati Italijo kot napadalko in da je bil tudi kršen pakt Društva narodov s to vojno. V zmislu sklepa avtomatično slede tudi sankcije po paktu proti napadalki. Vse dežele so obvezane izvajati sankcije. Če se je to vprašanje v odboru Društva narodov obravnavalo dalje, se je zgodilo to, da se določijo enotni ukrepi, ki naj bi bili najučinkovitejši.

Pomen sankcij ni v tem, da se Italijo kaznuje. Opravičene so šele potem, če omogočijo nadaljevanje vojne. S tem ni rečeno, da je takoj izpočetka treba rabiti vojaške ukrepe. Potrebno pa je, da se izvedejo vsi potrebni gospodarski in finančni ukrepi z vsemi konsekvencami. Društvo narodov, kolikor se odloči za čimprejšnji konec vojne v zhodni Afriki, napram Italiji vsekakor v ugodnejšem položaju.

Italija ima malo surovin. Premog, mineralna olja, pavolo in baker mora dobivati skoraj izključno v inozemstvu. Čeprav je Mussolini poizkušal dvigniti v zadnjih letih pridobivanje življenjskih potrebščin (žita) doma, vendar se dežela avtarkično še ne bi mogla prehranjevati. Močno je zaraditega odvisna od uvoza iz inozemstva. Obenem pa je finančni položaj Italije vedno kritičnejši, ki utegne onemogočiti nadaljevanje vojne, če ne dobi inozemske finančne pomoči. V tem obstojajo tudi sankcije in njih moč, s katerimi lahko Društvo narodov nastopi proti Italiji.

Seveda bodo učinkovite le tedaj, če se ne le složno, marveč tudi z vso resnostjo izvedejo. Po statutu Društva narodov je vsaka članica Društva narodov dolžna sodelovati pri sankcijah. Če napol fašistični vladi v Avstriji in na Ogrskem izjavljata, da pri sankcijah ne bosta sodelovali, pomeni to kršitev prevzetih dolžnosti. Vodilni sili Anglija in Francija bi imeli dovolj pomočkov, da prisilita k izvrševanju obveznih pogodb obe deželi, ki se kujata. Obe sta finančno jako odvisni od inozemstva. Nimata pa tudi ne moči, da bi učinek sankcij preprečili. Ne Avstrija in ne Ogrska ne moreta nuditi Italiji potrebne surovine, niti tako nujno potrebno finančno pomoč.

Znano nam je, da zlasti Anglija zahteva izvedbo sankcij ter tudi ve, da francoska vlada temu le proti svoji volji sledi. Čeprav obe vladi trdita, da njiju politika služi le miru, vendar lahko smelo trdimo, da prihajajo za obe še drugi pomisleki v poštev. Zato obstoja nevarnost, da sankcij kljub stremljenju po enotnem postopku, vendar ne bodo vse vlade izvajale tako, da bi bile Italiji preveč nevarne. Če bi se to zgodilo, potem bi se cilja, ki naj bi mu služile, nikdar ne doseglo. Mussolini bi lahko nadaljeval vojno proti Abesincem in Društvo narodov bi doživelo težak poraz. S tem bi pa obenem dobili vsi oprežujoči imperialisti za vse svoje načrte svobodne roke.

Delavski razred izvedbo sankcij ne more torej prepustiti samo vladam. — Mednarodna strokovna zveza in socialistična delavska internacionala sta na

Pred sklicanjem narodne skupščine

Najkasneje dne 19. t. m. se mora sestati narodna skupščina, da sklepa o zasedanju. Prihodnji dan se prične jesensko zasedanje ter se parlament iznova konstituira.

V nekaj dneh se pokaže, kaj name-rava vlada s skupščino. Ni torej gotovo, ali bo skupščina zasedala, ali pa bodo izvoljeni le novi odbori, ki se bodo dalje posvetovali o dne 24. junija t. l. obljubljenih demokratičnih zakonih.

Nove zakonske načrte je vlada naznanila ter obenem izjavila, da bodo predloženi vsem interesiranim političnim skupinam v državi v diskusijo. Doleg javnost še ni bila o nobenem načrtu obveščena. Vlada je oficijozno obveščala javnost, da se načrti sicer izdelujejo, vendar pa v stanju razmer reform ni mogoče izdelati in izvesti.

Opozicija v parlamentu se je med tem nekoliko okrepila, ko se je oddahnila od prvih presenečenj. Opozicija pa ni edina, razen v vprašanju, kako bi vlado strmoglavila, ki pa ni prav nič odvisna od narodne skupščine.

Jugoslovanska radikalna zednjica poroča, da nje organizacijsko delo napreduje. V Sloveniji je organizacija izvršena, na Hrvaškem pa ni mnogo uspeha. V Srbiji radikali niso povsem edini in to izvedbo organizacije ovira.

Hrvaška opozicija, demokrati in srbski kmetijci niso edini. Dr. Maček ima svojo politiko in noče ničesar slišati o skupni stranki teh opozicijskih skupin.

Zaradi razvoja normalnega političnega življenja so novi politični zakoni potrebni. Dokler teh ne bo, bo političen položaj nejasen in nezanesljiv. Že okolnost, da socialistično delavstvo ne more nastopiti kot stranka, govori jasno proti dosedanemu stanju.

Razpust parlamenta?

Negotovost narodne skupščine

V kratkem se sestane narodna skupščina k jesenskem zasedanju. Bivši predsednik narodne skupščine dr. Čirić še ni pristopil v jugoslovansko radikalno zednjico, zato so vladni krogi za

skupni seji obeh izvršnih odborov početkom prejšnjega meseca sklenile zahtevati, ne le da Društvo narodov odredi sankcije proti Italiji, marveč sta, zavedajoč se svoje mirovne misije, tudi izjavila, da sta je pripravljena popolnoma izvršiti in nuditi Društvu narodov dejansko podporo delavcev in delavk, ki je zastopata, v svrhu izvedbe sankcij proti napadalci.

Ta podpora vsega delavstva po vseh državah članicah Društva narodov mora sedaj oživeti. Povzročiti mora, da napadalka ne dobi nikakršnega blaga

in orožja, sankcije morajo postati gospodarski bojkot, ki bo ustavil vojno. Vera, da bodo dežele v gospodarski krizi spekulativno skušale delati vojne dobičke, ne sme sramotiti nobene dežele. Tembolj, ker so vse te vojne kupčije zvezane z velikim rizikom, in eventualno ogromnimi izgubami za vojne verižnike.

Socialistična delavska internacionala in mednarodna strokovna zveza hočeta braniti in sodelovati pri sankcijah za mir v Evropi in po svetu.

Velika rudarska konferenca v Trbovljah

Boj rudarjev za obstanek

V soboto, dne 12. t. m. se je vršila velika rudarska konferenca, katere so se udeležili vsi delegati (okoli 70 delegatov) iz večjih rudnikov v Dravski banovini. Zastopani so bili zlasti rudniki, ki so vsled ukrepov ministrskega sveta izgubili del naročil državnih železnic.

Namen konference je bil predvsem, da akcijski odbor, ki je sestavljen iz zastopnikov strokovnih central, Delavske zbornice in II. skupine, zbranim delegatom poroča o svojem dosedanjem delu in o akcijah za nabavo premoga.

Obširna poročila o delu in akcijah akcijskega odbora in posameznih skupin v tem odboru so podali: tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik, Filip Križnik, narodni poslanec Pleškovič Rudolf, Bučar Vekoslav, Pliberšek Fr. in Jurij Arh.

Ogromno gradivo, ki se je zbralo do te konference, govori jasno, da se je storila velika gospodarska in socialna napaka, ker se ni naročilo za državne železnice iz Dravske banovine dovoljni kontingent premoga. Dokazalo se je, da so pri sedanjih razdelitvah naročil premoga imeli glavni vpliv podjetniški interesi srbijanskih rudnikov. Dokazalo se je dalje, da je premog iz Dravske banovine ne samo dober, temveč tudi najcenejši izmed vseh ostalih rudnikov v državi.

Aksijski odbor je zbral veliko tozadnega dragocenega gradiva, odposlal

je nešteto resolucij in vlog na vse oblastne instance, ki so dovelj prepričevalno dokazovale posledice in nesmotreno gospodarstvo z zapostavljanjem slovenskih rudnikov. Izvedle so se številne intervencije pri vseh resornih in slovenskih ministrih, angažiralo se je vse slovenske poslance, kakor tudi časopise in ostalo javnost. Ugotovilo se je, da je tudi krajevni akcijski odbor, ki mu je predsedoval trboveljski župan s. Klenovšek, opravil veliko dela za zaposlenje rudarjev.

Zbrani delegati so z zadovoljstvom ugotovili, da je akcijski odbor storil vse, kar se je v danih razmerah storiti dalo. Delegati so zahtevali, da se akcijski odbor ne sme raziti, temveč mora nadaljevati svojo delo.

Pri drugi točki dnevnega reda se je sklenilo odposlati potrebno resolucijo, ki naj bo pravi izraz konference. Podčrtati moramo namreč, da je bil vzlic ogromnim naporom uspeh le minimalen. To pa vsled tega, ker odgovorni činitelji nimajo volje, to rudarsko vprašanje urediti tako, da bi odgovarjalo našim potrebam.

Sprejet je bil dalje sklep, da se naj skličejo shodi po revirjih in tudi drugod, da se rudarska in ostala javnost pravilno informira o prvi fazi te velike borbe, za oživilje slovenskih rudnikov in eksistenco rudarskega življa v Dravski banovini.

Poljski socialisti in poljska politika

Varšavski soc. dem. list »Robotnik« pravi:

»Poljska je mednarodno izolirana. Naravna zaveznica, Francija, je hladna in nezaupljiva. Sovjetski tisk piše o njej bolj in bolj v ogorčenem tonu. Baltske države so sklenile blok. Tudi Poljski prijazna Estlandska se bo polagoma odtujila. Razmerje do Čehoslovaške je napeto. Tudi razmerje do Jugoslavije in Rumunije se je poslabšalo, ne le zaradi tega, ker spadajo te države k mali antanti, marveč tudi zaradi tajinstvenih poljskih manevrov, kakor na primer zaradi protijugoslovanske izjave v Društvu narodov po umoru kralja Aleksandra in zaradi nedavnih napadov na Titulescu. Tako deluje poljski vladni tabor sistematično za izolacijo Poljske. Na strani Poljske sta ostali samo Ogrska in Nemčija.«

Angleška delavska stranka za sankcije

Kongres angleške delavske stranke je pritrdil resoluciji, ki odobrava sankcije Društva narodov proti vojni v Abesiniji z 2,168.000 glasovi; proti resoluciji je glasovalo po delegatih 102.000 članov.

All si že poravnal naročnino? Ako že ne, stori takoj svojo dolžnost!

Novi boji v vzhodni Afriki

Namere Anglije

Večjih bitk v Abesiniji te dni ne bo. Italijani nameravajo izvesti predvsem napad na mesto Makalea na severu in sporedno prodirajo iz Somalije proti mestu Harar, ki ni daleč od železnice. Abesinci Makalea najbrže ne bodo branili z vso silo, pač pa Harar, odkoder bi eventualno Italijani utegnili prodirati v srce Abesinije.

Abesinci so se prvotno hoteli bojevati le defenzivno, sedaj pa prehajajo z ozirom na sklep Društva narodov v ofenzivo.

Glede sankcij, ki jih je sklenilo Društvo narodov proti Italiji, ugovarjajo nekatere države. Tako zahtevajo Rusija, Rumunija, Turčija in Grčija odškodnino, če bi morale ustaviti izvoz v Italijo. Glede odškodnine se vrše pogajanja.

V Ženevi nameravajo naprej zapreti vse finance za Italijo, dalje izvesti gospodarski bojkot in če bi ta ne uspel, se bavijo z blokado Italije. Mussolini se doslej vsaj na zunaj groženj ni ustrašil, vendar pa pošlje v London posebnega poslanca z novimi predlogi, ki naj bi jih Anglija sprejela, da

se sklene mir. Italija zahteva zase že zasedeno ozemlje pokrajin Tigre, še nezasedenega Danskila in Ogađena ter nedvomno tudi vojno odškodnino.

Za Abesince je vsekakor ugodnejše, da počakajo ugodne prilike za spoprijem z italijansko vojsko. Okoli Harara zbirajo velike čete. V boj se pa spuste šele, ko pridejo italijanske čete do gorovja.

Senzacija je, da se je poglavar pokrajine Tigre predal Italijanom, čeprav je dobil povelje, da naj se umakne iz Aduie brez boja. Moralno je to izdajstvo slabo vplivalo ter olajšalo prodiranje Italijanov proti Makalei.

Abesinski cesar izjavlja, da z ozirom, ker je 53 držav obsodilo Italijo in jih 51 hoče izvajati sankcije proti Italiji, mora braniti deželo.

Iz poteka dogodkov je jasno razvidno, da ima Anglija z Abesinijo posebne račune, ki bodo končno odločali v italijansko-abesinskem sporu.

Abesinci so se prostovoljno umaknili iz mesta Aksuma blizu Aduie.

Enotna fronta na Čehoslovaškem

Zaenkrat nemogoča?

V nedeljskem »Pravo Lidu« piše predsednik češke socialne demokracije in poslanec s. Hampl o enotni fronti s komunisti. Pisec navaja (za Čehoslovaško in drugod ni drugače), da politični in gospodarski razvoj zbuja bojazen pred bližnjo bodočnostjo, ker gospodarstvo ne oživlja stabilno in grozi zaradi slabe žetve večja draginja. Tudi mednarodni položaj lahko utegne povzročiti nevarne komplikacije. Razumljivo je, da socialisti žele lajšati te razmere, ni pa čudno, če se pojavlja želja po okrepitvi socialističnega tabora. Ruska komunistična internacionala je opustila prejšnjo taktiko in komunisti uvidevajo, da s samo negacijo ne pridejo nikamor. Zato govore svojim prišastem o aktiviteti, kar pa ni iskreno. To je le modernizacija taktike zaenkrat. Delavske plasti so nedvomno za skupno delo vsega delavstva, zlasti, če postajajo razmere vsak dan težje. Vprašanje ni, če je skupno delo koristnejše ali ne, ampak, če so komunisti že v resnici za to politično in psihološko pripravljeni. Te priprave še ni opaziti ne pri voditeljih, ne pri somišljenikih, ki so

bili vzgojeni v sovraštvu do socialne demokracije. V naziranjih do drugih strank in notranje politike se komunistična stranka ni nič izpremenila. Zato skupnega delovanja mehanično ni mogoče realizirati. Kdor zahteva to v sedanjem mučnem trenutku, služi slabo delavstvu.

V razpravljanju o tem ne gre za to, ali je enotna fronta koristna ali ne, marveč le za to, ali so podani predpogoji, da bi skupna akcija trajna in lojalna. Gre tudi za temeljno načelo socialnih demokratov, ki sloni na principu demokracije in v potrebi tudi sodelovanja v vladi.

O tem je treba razpravljati, če ne maramo delovnega ljudstva zavajati v zmote enotne fronte.

Stališče je prirojeno za čehoslovaške razmere. Kljub temu mora biti jasno vsakomur, da je enotni fronti predpogoj medsebojna lojalnost in metoda boja, ki ima namen lajšati socialno bedo ter provesti sistem gospodarstva na drugi tir. Enotna fronta delavstva, ki bi se bila med seboj za teoretična in nepozitivna vprašanja, more biti le nesreča za delavstvo.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaža Talpa 22

To vrsto pajkov sem opazoval že dneve in tedne, kadar sem bil brezposeln, in tudi to pot je pajek takoj vzbudil moje zanimanje. Skušal sem preiskati njegovo obzorje in se poučiti, kako se obnaša, kadar se čuti sam napadenega ali zasledovanega. Postavil sem torej konzervno škatlo z vodo na tla in takoj pozabil, da sem si prav za prav nameraval skuhati riž.

Začel sem mahati sem in tja v precejšnji razdalji nad pajkom, ki je na to mahanje takoj reagiral. Postal je nemiren, njegov tek križem krazem je postal neenakomeren in skušal je ubežati temu neznanemu, ki bi utegnil biti ptič. Toda gladka deska mu ni nudila nikakega zavetja. Za hip se je ustavil, se zelo počasi in previdno potuhnil, toda docela nenadoma je odskočil na sosedno desko, ki je bila kajpada tudi navpična. Skok je bil izveden prav tako sijajno kakor na ravnih tleh. Ta deska pa je imela letvo, ki je bila razcepljena in je bila tudi nekoliko ukrivljena, tako da je nudila zavetje.

Tod pajku nisem dopustil, da bi si izbral naj-

boljše mesto. Pobral sem tanko vejo, ki mi je ležala pri nogah, in se z njo narahlo dotaknil pajka ter ga tako prisilil, da si je moral izbrati drugo pot. Odhitel je v hitrem begu; toda kamorkoli se je hotel zateči, povsod je naletel na napadajočo vejo, ki se ga je dotaknila ali na glavi ali na hrbtu. Tako je begal sem in tja, pri čemer ga je veja nenehoma zasledovala in mu ni dovoljevala, da bi se v odskoku odgnal. Ko sem se ga zopet dotaknil na hrbtu, se je nenadoma bliskovito obrnil in je z divjo jezo in nepopisno hrabrostjo napadel vejo, ki mu ni dala miru; ta veja je bila v primeri z njim, ki je meril komaj štiri centimetre, skoro ogromnega obsega in so morale biti skrite v njej nadnaravne sile. Zmeraj, kadar sem vejo odmaknil, tako da je mislil, da je sovražnika odbil ali oplašil, je stekel k letvi, ki naj bi ga zavarovala. Končno me je vendar premagal in našel tamkaj zavetje; toda to zavetje ni bilo dovolj veliko, da bi se v njem docela skril, kajti zalezal se je samo napol v razpoklino.

Sedaj sem s plosko roko udaril po steni. Pajek se je takoj zopet prikazal, tekel hitro navzgor, kjer je našel pripravnejše skrivališče; v njem se je takoj skril.

Da bi ga zopet iz skrivališča izgnal in videl,

kaj bo končno napravil, sem s plosko roko s polno silo udaril po steni, da se je vsa hiša stresla. Toda pajek se ni prikazal. Ko pa sem nameraval drugič udariti po steni, je v hiši nekaj zgrmelno na tla.

Kaj bi neki to bilo? Poznal sem notranjost hiše. V njej ni bilo ničesar, prav ničesar, kar bi moglo s tako čudnim šumom pasti na tla. Po šumu sodeč ni bil niti kol, niti kos lesa — in samo to dvojce bi utegnili biti v hiši. Preje bi že utegnili biti vreča, napolnjena s koruzo. Toda če sem pomislil na šum, sem se spomnil, da je moralo biti nekaj trdega. Torej tudi ni bila vreča s koruzo.

In vendar bi bilo tako enostavno splezati po lestvi nekaj klinov navzgor, suniti v vrata in pogledati. Toda neko čudno čustvo mi tega ni dopuščalo. Bil je strah, kakor bi utegnil najti v notranjosti nekaj nedopovedljivo groznega.

Dvignil sem posodo z vodo in odšel v svoje stanišče. Dopovedoval sem si, da me strah pred nečem strašnim pač ni zadrževal, da bi ne stopil v hišo, nego sem si dejal: V hiši vendar nimaš kaj iskati, saj niti pravice nimaš, da bi stopil vanjo, in predvsem — saj te nič ne briga, kaj je v njej. Tako sem skušal opravičiti svoje vedenje.

Doma in po svetu

Omilenje uradniškega zakona o redukciji plač. Vlada napoveduje delno omiljenje zakona o redukcijah plač državnih nameštencev.

Izpremembe glede vožnje z nedeljskimi vlaki. Od 19. t. m. bo veljala polovična vožnja za dalje od 11 do 250 km, ne od 6 do 250. Če v času od 12. do 13. ure ne vozijo osebni vlaki, se smejo potniki poslužiti vlaka med 11. in 12. uro. Pri povratku se potniki ne morejo vračati v soboto ali pred praznikom po 20. uri, kakor je bilo prvotno določeno, ampak šele v nedeljo ali praznik. Na potniške vozne liste se ne bodo več nalepljale znamke, ampak pritisnil samo žig postaje.

Minister socialne politike sprejema stranke le ob sredah in petkih med 11. do 13. uro. Prijave ob istih dnevih med 10.30. do 11.30. uro.

Iz Julijske krajine trumoma beže fantje čez mejo, ker ne marajo iti v Abesinijo. Tako je iz več slovenskih vasi zbežalo po 10 do 12 fantov, iz Vogerskega celo 17.

Po Istri nabirajo delavce za Afriko. Iz Pule se jih je tle dni odpeljalo 150. V splošnem pa je odziv slab.

Zlata podlaga lire je padla zopet od 4.33 na 4.25 milijarde lir. Kako bo lira izgledala šele, ko bo vojna v Abesiniji v polnem teku.

Papež je podelil svoj apostolski blagoslov Mussoliniju in italijanskemu narodu, prilikom nastopa novega poslanika italijanske vlade v Vatikanu.

Kredit zapro Italiji? V Ženevi sklepajo, da zapro Italiji mednarodne kredite. Položaj Italije bo s tem jako oškodovan in je vprašanje, kako najde izhod iz njega.

Ob vojaški revoluciji v Grčiji v prid monarhije javlja vlada, da je po vsej deželi popolen mir in red. Po neuradnih vesteh pa je ob tej priliki nastalo več delavskih stavk.

Radi odvisnosti Avstrije od Italije je avstrijska cenzura prepovedala predvajati v Avstriji Ufin kulturni film o Abesiniji.

Na Koroškem zopet obsodbe radi komunistične propagande. V Celovcu sta se zagovarjala pred sodiščem nek čevljar in neki hlapec, ker sta razširjala listi »Koroški boljševik« in »Pismo kmetom v težkih časih«. Obsojena sta bila na večletno ječo.

Nova poljska vlada. Predsednik nove poljske vlade je Mihajlo Koscialkowski. Zunanji minister ostane prusofil Beck, ki je bil tudi v prejšnji vladi zunanji minister. Beck ni prijatelj Čehoslovake in male antante sploh.

Za vlade Hitlerja je bilo v Nemčiji ustavljenih 5000 listov; izvoz listov se je zmanjšal od 32 na 19 milijonov izvodov, uvoz pa povečal od 7.7 na 8.3 milijone izvodov.

Pristaniški delavci v Marseillu bojkotirajo italijanske ladje in jih ne marajo ne vkrcavati ne izkrcavati. Kljub temu, da vlada med njimi velika brezposelnost, se ni uspjelo umiriti z italijanskimi (trgovci).

Valter Citrine v Sovjetski Rusiji. Citrine je glavni tajnik angleških strokovnih organizacij. V Rusiji je bil Citrine že 1925. Sedaj je potoval v Rusijo drugič. V Leningradu, kjer je izstopil, je povedal časnikarjem, da je glavni namen njegovega potovanja v Rusijo, da se prepriča o gospodarskem in kulturnem razvitku dežele v desetih letih, odkar jo je obiskal prvič. Razen Leningrada in Moskve obišče Citrine še druge važne centre sovjetske Rusije.

Lev Trocki je v Oslu težko obolel. Trocki je tuberkulozen in je opasnost za njegovo življenje. Star je 56 let.

Kanadska delavska stranka je na svojem letošnjem kongresu sprejela resolucijo, v kateri izjavlja, da bo po svojih močeh pomagala pri izvrševanju sankcij proti Italiji, če bi ta napadla Abesinijo.

Ameriška vlada oblači nezaposlene. Ameriška vlada je kupila 150 milijonov jardov sukna ter najela 54.000 šivilj in krojačev, da bodo šivali zimske obleke za nezaposlene.

»Človekovo življenje je družba in njegova pravica je najpopolnejša družba, ki si jo more misliti.«

J. G. Fichte.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Sijajno uspel prvi delavski prosvetni večer

Prvi delavski prosvetni večer, ki ga je priredilo društvo »Zarja« minulo soboto v dvorani Delavske zbornice, je v vsakem oziru lepo uspel. Uvodoma je zaigrala delavska godba »Zarja« Schönherjev »Delavski pozdrav«, Sobčenkov »Od Urala do Bajkala« in na zahtevo še lepo koračnico, nato je s. Meta Pirnat z velikim občutkom recitala pesem »Vremenskim prorokom«, ga. Frankovska je zapela dve ariji iz ruskega filma »Pastir Kostja« dovršeno in je s svojim krasnim sopranom navdušila vse prisotne. Flautist Viktor Čampa je zaigral fantazijo iz spominov na Schumana in Bachovo romanco, član ljubljanske opere g. Slavko Lukman, je zapel več pesmi in arij. Moral je ponoviti in še dodati, ker ga je publika ponovno klicala na oder, g. Kolkol pa je na kromatični harmoniki zaigral več domačih skladb, ki so zelo

ugajale. Na klavirju je spremljala pianistka g. Silva Hrašovec. Vsi sodelujoči so želi za svoja prednašanja obilo zasluženega priznanja. Bil je lep večer, za katerega so gotovo vsi obiskovalci hvaležni prirediteljem in sodelujočim. Delavstvo, ki je željno izobrazbe in razvedrila si želi še več takih prireditev.

Kdo bo ljubljanski župan? Imenovanje ljubljanskega župana je še nerešeno vprašanje. Zadnji smo poročali, da utegne postati župan v Ljubljani dr. Dinko Puc. Sedaj pa krožijo vesti, da bo ljubljanski župan dr. Stanovnik. Dr. Puc ima jako mnogo nasprotnikov iz svojega prejšnjega županskega poslovanja,

Kollmanovega gradišča ob Večni poti ni kupil g. dr. Dinko Puc, kakor smo na podlagi napačne informacije zadnjič poročali.

Maribor

Kako je s čevljarsko obrtjo v mestu in okolici?

Statistika članstva, pomožnega osobja in vajencev, ki jo priobčuje Združenje čevljarskih mojstrov v Mariboru za dobo preteklih let, nam kaže to-le sliko:

1929	zadr.	čl.	286,	pomoč.	132,	vajencev	156
1930	»	287	»	157	»	122	
1931	»	284	»	150	»	92	
1932	»	289	»	161	»	72	
1933	»	253	»	136	»	52	
1934	»	238	»	118	»	57	

Odjavljenih in prijavljenih obratov je bilo:

1929	odjavljenih	36,	prijavljenih	37
1930	»	37	»	34
1931	»	32	»	23
1932	»	52	»	26
1933	»	22	»	7
1934	»	19	»	17

198 144

Te številke nam samo potrjujejo dejstvo, da čevljarska obrt v resnici propada. Propadanje te obrti pa se ne odraža samo v tem, da stalno pada število prijavljenih obratov, ampak tudi v naglem upadanju števila vajencev. Kljub temu, da je danes težko za vajeniška mesta in stariši večkrat ne vedo, ne kod ne kam s svojim otrokom, se vendar vsakdo premisli, dati otroka učiti obrti, ki jo spodbuja industrija in je obsojena na počasno hiranje.

Spremembe pri policiji. Premesčena sta sedanjí upravnik policije g. Radošević Svetislav in nadkomisar g. Antičević. Za policijskega upravnika je imenovan Alojz Trstenjak, svetnik banske uprave v Splitu in nekdanji okrajni načelnik v Konjicah.

VII. seja mestnega sveta mariborske občine se bo vršila v četrtek, dne 17. oktobra s pričetkom ob 18. uri v mestni posvetovalnici.

Ali je mestna občina v službi starinarne? Neke starinarke ni mogla lahko prodati svoje ropotije, pa je najela mestne or-

gane, da ji licitirajo na Glavnem trgu. Mislimo, da mestni organi niso zato tu, da pomagajo zasebnim trgovcem prodajati robo, izvemši pri razprodajah, ki jih odredi oblast.

Hodnik na južni strani Aleksandrove ceste med Sodno in Frančiškansko ulico, so te dni betonirali. Isto se vrši tudi pred kavarno »Jadrano«.

Ne priznavajte kupčij z agenti. Zadnji čas smo dobili zopet celo vrsto pritožb delavcev in delavk, katerim so vsiljivi agenti zagrebskih trgovskih hiš obesili drage obleke na obroke. Ko delavci obrokov ne morejo plačevati, jih pa trdke tožijo pred sodišči v Zagrebu, običajno celo pred razsodiščem trgovske zbornice ali borze v Zagrebu. Vse to pa je po obrtnem zakonu in po zakonu o obročnih plačilih nedopustno in neveljavno. Opozorjamo ponovno, da za takšne kupčije delavci ne morejo biti toženi, ne obsojeni in tudi ne rubljeni. Četudi ste bili že obsojeni, je vendar še celo taka sodba neveljavna in se ji lahko zoperstavite še v ru-bežnem postopanju. Obrnite se za informacije na organizacije ali na naše uradništvo, kjer boste vsikdar dobili potreben poduk in zaščito. Predvsem pa: ne nasedajte agentom in ne kupujte od njih ničesar!

Tri nova jadralska letala so se dvignila v nedeljo na Tezmem. Poskusni poleti so se, izvzemši malenkostne nepravilnosti, dobro obnesli. Mariborski zračni jadranci kažejo hvaljevredno iniciativo.

Poročila sta se agela člana delavskega pevskega društva »Zarja« s. Josip Leskošek in Stefka Gregorčičeva. Obilo sreče!

Predavanje o esperantskem jeziku. V sredo, dne 16. oktobra ob 20. uri se vrši v dvorani Delavske zbornice v Mariboru predavanje o esperantskem jeziku. Predaval bo g. prof. Rakuša. Vabimo vse sodruge in sodružice, da se tega zanimivega predavanja polnoštevilno udeležijo.

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, dne 20. oktobra izlet na Mrzlico. Odhod ob 5.12 uri do Trbovelj. Vozna cena Din 31.—.

Celje

Prva etapa ponižanja in sramote

V petek prejšnji teden se je skončala prva etapa regulacije Savinje. Delo je skoro končano in je Savinja regulirana do Tremerskega železniškega mostu. Druga etapa je predvidena od mostu v Tremerjih do Apenika. Proračun za drugo etapo bo znašal 2.700.000 Din. Stroški naj bi se krili po dosedanjem ključu, tako, da bi plačala država in banovina, vsaka po 1 milijon Din. Celjska občina Din 450.000, celjski okrajni cestni odbor Din 300.000, laški pa 35.000 Din. Tako so sklepali gospodje na konferenci, ki se je vršila na Okrajnem načelstvu v Celju. Pri delu v prvi etapi je bilo zaposlenih povprečno po 600 delavcev, ki so dosegli skupaj okrog 100.000 delovnih dni. Savinja je v reguliranem delu poglabljena, na nekaterih mestih približno za dva metra, in normalno razširjena. — Vsem, ki so čitali naš list bo znano kako ogorčene borbe so se vodile okoli sramotno nizkih plač, ki so jih sprejemali delavci pri tej regulaciji. Mi smo o stvari mnogo pisali in tudi povedali, da so tem plačam največ krivi tisti, ki so poskrbeli, da se je za kučični meter-ski izkop računalo le Din 8, namesto Din 12, kakor so prvotno celjske krajevne oblasti izdelale proračun. Vsi tle nizke od-mere seveda ni bil oškodovan podjetnik, ki je, kakor se to vedno zgodi, zvalil nizki proračun na šibkejše rame, kakor so nje-gove in tako je prišlo do tega, da so dobi-vali delavci za deset urno težko delo Din 16.— dnevne plače. Okoli tega problema je bilo v Celju mnogo razburjenja in zgra-žanja. Tudi žandarji so morali opetovano miriti razburjene delavce, toda pomagalo ni nič, ostalo je pri mezdah, kakor smo jih zgoraj opisali. Ne vemo, kako to, da »Slo-venec«, ki poroča o tej konferenci na sre-skem načelstvu in se bavi s proračunom za drugo etapo regulacijskih del, nič ne omenja te kulturne sramote, ki jo moramo pri tej regulaciji preživljati. Če bo proračun za dru-go etapo baziral na istih predpostavkah, kakor je za prvo etapo, potem bodo plače zopet iste, kakor so bile. Potem ne bo za-

dostovalo, da bo hinavsko pisal, da se mu ljudje smilijo, vsled nizkih prejemkov, kaj-ti če bo proračun enkrat potrjen potem bo vse moledovanje, zvonjenje po toči in pe-sek v oči. Gospodje, ki imate sedaj kako vplivno besedo, storite pravočasno korake, če hočete, da bo tudi kak naš delavec pri-slужil kak dinar, ki bo ostal v teh krajih, kajti naši ljudje so vendarle toliko močati, da za 16 Din na dan ne bodo delali, kar se je v letošnjem letu jasno pokazalo, saj pri regulacijskih delih dosedaj ni bilo niti 20% domačinov zaposlenih. Torej gospodje be-sed je bilo dovolj, naj slede sedaj dejanja.

Razmere v Cinkarni so zopet jako ne-povoljne in delavci se vse križem pritožu-jejo nad sekantnim nastopanjem nekaterih vodilnih uradnikov. Dotični gospodje naj bi rajši pomislili, da se časa delavskega brez-upja pri zadnji stavki ni niti za polovico izpraznila. Delavci vidijo neprestan pora-stek draginje, tovarna pa namesto, da bi kazala vsaj razumevanje za težko stanje de-lavstva, oblači oklep svojih brezdušnih ši-kan. Naj si gospodje naše svarilo vzamejo resno h srcu, da ne bodo potem, ko bo zo-pet prepozno, iskali vseh mogočih vzrokov za razburjenje med delavci, samo tistih ne, ki ga v resnici povzročajo. Ne samo delav-ci, tudi tovarna mora malo misliti, da de-lavstvu ne zadostuje samo delo, tudi jesti je treba. Od šikan se pa še nihče ni odebe-lil.

Neresnične vesti o razidu sekcije »Sa-veza ugostiteljskih nameštencev v Celju« je objavilo dnevno časopisje. Ponovni izredni občni zbor se bo vršil v noči od 17. na 18. t. m. ob 2. uri v gostilni Janžek Za Kresijo, kjer se bo izvolilo nova uprava sekcije. — Vabijo se vsi nameštenci. Naj nikdo iz naših vrst na tem važnem sestanku ne manjka. Odbor.

»Zarja« bo priredila tudi letos plesne vaje, počeni z nedeljo, dne 13. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu v Celju. Vsi ljubitelji plesne zabave vljudno vablje-ni!

Trbovlje

Izlet. V nedeljo, 20. oktobra bo pri-redila podružnica »Prijatelja Prirode« večji izlet na Mrzlico. Ker so na ta iz-let povabljeni tudi sodrugi iz Zagre-ba, Maribora in Ljubljane, vabimo tem potom tudi sodruge in prijatelje iz Hrastnika, Celja, Zabukovce in drugod, da se izleta udeleži v čim večjem številu. Zvečer ob 6. uri priredi podružnica v dvorani Delavskega doma svoj I. družabni večer s plesom, petjem in ko-mičnimi prizori, pri katerem bo poleg delavskega šramelna nastopil najbrže tudi mandolinski odsek »Prijatelj Pri-rode« iz Zagreba. Torej v nedeljo na veselo svidenje na Mrzlici, zvečer pa v dvorani Del. doma v Trbovljah. — Družnost!

Škofja Loka

Stavka v tovarni »Sešira«. V petek, dne 9. t. m. opoldne je izbruhnila stavka v to-varni »Sešira«, ki je last delniške družbe katoliškega kapitala. Delavstvo je že štiri mesece zahtevalo kategoriziranje plač, kar bi po končnih zahtevah odgovarjalo 8 do 10 odst. povišku. Toda podjetje ni ugodilo niti tem najosnovnejšim zahtevam, radi tega se je delavstvo na sestanku izreklo, da se za uveljavljanje svojih zahtev posluži zad-njega sredstva. V podjetju je zaposlenih skupno 170 delavnih moči. Zaslužek je pov-prečna ženska mezda nekaj pod Din 3, mo-ška pa nekaj nad Din 4 na uro. Stavka je popolna. Vodi jo JSZ., kjer je tudi delavstvo v celoti organizirano. Nekako pred 2 leti je bila v podjetju podpisana kolektivna po-godba, kateri se je vodstvo podjetja zelo protivilo. Baje je tajnik JSZ podjetju takrat zagrozil, češ, če jo ne boste z nami podpi-sali, imate že tukaj »rdečo«, s katerimi se boste potem morali pogajati. Toda tudi de-lavstvo tiste organizacije, katero je katoli-ški kapital že večkrat (zlasti ob ustanovitvi), moralno in materialno podprl z namenom, da ruši enotnost delavskega razreda, vedno bolj spoznava, da sta le dva razreda v člo-veški družbi, t. j. razred izkoriščevalcev in razred izkoriščanih. Delavstvo vedno bolj spoznava kapitalistično reakcijo, ki je pod krinko verskih in nacionalnih fraz netila razdor v njegovih vrstah, da je s tem slabila njegovo enotnost, dočim v izkoriščanju de-lovnih moči ne pozna meje in se ne ozira ne na vero in ne na narodnost. — Borbo kr-ščansko-socialno organiziranega delavstva spremljamo s simpatijami, saj kaže, da se morda krščansko-socialno delavstvo kljub eventualnim nasprotovanjem ne bo več udin-jalo kakšnemu klerofašističnemu režimu, kakršen vlada n. pr. v sosednji Avstriji. — Gospodom okoli katoliškega kapitala pa re-čemo to-le: Praktično pokažite, da ljubite svojega bližnjega kakor samega sebe. Daj-te delavcu kar je delavčevega in obržite, kar je vašega.

Kranj

»Prvo svobodno zborovanje za — svo-bodne može.« Manifestacijski shod J. R. Z., ki se je vršil 13. t. m. v Kranju za celo Go-renjsko, se je kljub lepemu vremenu popol-noma ponesrečil. Na Glavnem trgu se je zbralo okoli 2000 ljudi, seveda komaj polo-vico pristašev JRZ. »Gorenjec, ki si je pu-stil iz vseh krajev Gorenjske poročati, da se bodo shoda udeležili vsi »pošteni« lju-dje, da manifestirajo za demokracijo, ni imel točnih informatorjev. Morda so se lju-dje zgubili na — razpotjih, ali pa niso sli-šali »fanfare« JRZ. Ko je pred dvemi leti triumfalni takozvani »Boj«, ki se je rekrui-tiral iz istih pristašev, se je udeležilo sho-da okoli 5000 ljudi, brez ženskega spola, in je bila agitacija razpredena samo na bliž-njo kranjsko okolico. Ker je Kranj industri-sko mesto z obubožno kmečko okolico, smo pričakovali od govornikov vsaj nekaj besed o rešitvi težke situacije delavca in kmeta in o problemu brezposelnosti, ali žal se je v govorih največ napadalo bivše režimovce, ki so se po mnenju govornikov ob času zho-rovanja skrili v luknje, ker se na poziv — da naj dames, če so korajžni, razbijejo shod — niso odzvali. Obljubili pa so nam ponov-no demokracijo, demokracijo in še enkrat demokracijo... Delavec in kmet kranjske-ga sreza jih je in ji bo sodil po dejanjih.

Akademsko društvo je osnovalo tako-zvano Ljudsko univerzo, katera ima namen prirejati poljudno znanstvena predavanja, ki so namenjena predvsem izobrazbi najširših slojev ljudstva. Predavanja so razdeljena v tri cikluse: kulturne, gospodarske in social-ne. Prvo predavanje se je vršilo dne 12. t. m. ob 20. uri v dvorani hotela »Stara Pošta«. Predaval je prof. g. Debeljak o temi: Današnji položaj v slovenski književnosti. Pre-davatelj je podal analizo novejših dobe slo-venske književnosti, odnosno nove pojave in nasprotja, ki so hitro menjajoči dialek-tični (razvojni) proces. Obenem pa je z ob-jeektivno kritiko obrazložil dobre in slabe lastnosti znanih slovenskih pisateljev in pe-snikov. Drugo predavanje se vrši dne 2. novembra ob 20. uri. Predaval bo g. Pokorn o temi: Načrtno gospodarstvo. Ker so pre-davanja aktualna, naj se jih tudi delavstvo v čim večjem številu udeležuje. Naslednja predavanja bomo pravočasno objavili.

Abonentí v »Delavskem domu« so baje radi preslabe hrane — stavkali. Tako vsaj se govori, če je res, pa ne moremo reči, ker sami nismo pri gospodih na »košti«. Zdej nekateri poizvedujejo, kdo izmed abonen-tov je to stavko organiziral, da se bo proti

njema izvajalo konsekvence. Nekaterim je bila odpovedana hrana in stanovanje. Zakaj, ne vemo. Nek gospod, ki je slišal o tej stvari, je rekel: Delavci so vse preveč izbirčni, za mal denar mora človek včasih tudi eno oko zatisniti. Da bi se nobenemu ne storila krivica, naj bi zadevo preiskal sanitetni referent mestne občine, ki je za presojo take stvari vsekakor merodajen. Ako bi preiskava ugotovila upravičenost pritožb, potem naj se stvar razčisti do dna in postopa po zakonu.

Jesenice

Kulturno delovanje podružnice SM RJ na Jesenicah. Podružnica SMRJ na Jesenicah je poleg svojega godbenega in knjižničnega odseka ustanovila letos še tudi pevski odsek s sedežem na Slov. Javorniku. Mlademu odseku so se pridružili vsi pevci razpuščene javniške podružnice »Svobode«. Zaradi tega se je odsek, kljub svoji mladosti, odločil, da priredi v nedeljo, dne 20. oktobra v veliki dvorani Delavskega doma na Savi svoj prvi pevski koncert, kjer nastopita ob sodelovanju pevskega zbora iz Zasipa odsekova moški in ženski pevski zbor, skupno približno 75 pevcev in pevk. Na ta koncert, ki bo obsegal izbran spored, opozarjamo vse naše sodruge in prijatelje.

Pobrežje pri Mariboru

I. Delavsko kolesarsko društvo se najlepše zahvaljuje vsem prijateljem, kateri so posetili našo prireditev, posebno Medstrokovnemu odboru, društvu »Prijatelj Prirode« ter zaupnikom tvrdke Ehrlich. — V nedeljo, dne 20. oktobra bo priredilo društvo, v slučaju slabega vremena nedeljo pozneje, zaključno partijo v Kamnico. Odvoz izpred društvenega lokala gostilne Kren na Pobrežju ob 13.30. Vabljeni so tudi gostje.

Strokovno gibanje

Naša nova postojanka v Oplotnici.

V nedeljo, dne 13. t. m. se je vršilo v Oplotnici dobro uspešno strokovno zborovanje tamšnjih kamnologov, žagarjev in cestnih delavcev. Delavci so sklenili ustanoviti podružnico Splošne del. strok. zveze Jugoslavije. V to svrhu se je konstituiral pripravljalni odbor, kateremu predseduje s. Golob Franc. Na sestanku je govoril tajnik s. Vidovič iz Maribora.

Razno

Socialne številke z Ogrske, kjer teče med in mleko. Soc. dem. dnevnik »Nep-szava« poroča, da je na Ogrskem umrlo v zadnjih desetih letih 200.000 oseb za tuberkulozo, v Budimpešti sami nad 26.000. — V zadnjih petih letih je bilo v deželi rojenih 101.262 otrok manj kakor v prejšnjih petih letih. — Samomorov je bilo v zadnjih desetih letih 26.422, v Budimpešti sami 5288.

V Vatikanu gradijo betonirana zavetišča pred plinskimi napadi. Prostora bo za vse vatikansko osebje, posvečeno in neposvečeno, preko 1000 oseb. Za Papeža bo urejena posebna celica s podzemno kapelico. Le kdo bi se drznil Vatikan napasti, saj so vendar vse evropske države krščanske?

Italijanski vojaki prehajajo k Abesincem. Italija ima veliki koloniji Eritrejo in Somalijo, ki mejita prva na severu, druga na vzhodu na Abesinijo. V svojo vojsko sprejema Italija svoje podanike v Eritreji in Somaliji, ki sedaj, kakor poroča abesinska vlada, trumoma prehajajo v abesinski tabor.

Vsak sovjetski vojak se mora po najnovejši odredbi sovjetske vlade naučiti vsaj enega važnejšega inozemskega jezika. V izbiro se jim priporoča: nemški, francoski, angleški, turški, kitajski, japonski in poljski jezik.

SVILA

od 10 Din naprej v
Trpinovem bazarlu

Nad 3000 vajencev in vajenk brez šolskega pouka

v Sloveniji

Strokovna komisija za Slovenijo je poslala na Delavsko zbornico v Ljubljani ta-le dopis:

»Vsled novih naredb za strokovne nadaljevanje šole, ki stopajo v veljavo s šolskim letom 1935-36, nastanejo razne »obveznosti za kritje in vzdrževanje strokovnih nadaljevalnih šol in tečajev po občinah.« (Novi zakon o obrtih z dne 9. marca 1932).

Za vajence in vajenke so strokovne nadaljevalne šole velike važnosti, ker v poznejši dobi nujno rabijo šolska spričevala o strokovnih nadaljevalnih šolah za pomočniške izpite, kakor tudi za mojsterske izpite (po zakonu o obrtih), pa tudi pozneje v raznih službah.

V Dravski banovini imamo vsako leto nad 3000 vajencev in vajenk do se-

daj brez šolskega pouka — vsled tega je nujno potrebno, pokazati javnosti, kje ni in kod bi se dalo ustanoviti nove strokovne nadaljevalne šole in tečaje za delavsko mladino.

Ne smemo pa pozabiti, da bo sedanje strokovno šolstvo treba specializirati za posamezne stroke in ga dvigniti na širši nivo šolske izobrazbe za obrtni naraščaj.

Zato želimo, da bi Delavska zbornica sklicala anketo vseh strokovnih organizacij, da se o tem vprašanju porazgovore in naredi sklep, ki bi se ga potem forsiral.

O sklepih ankete bomo poročali v našem listu in isto tudi o sejah odbora banovinskega strokovnega nadaljevalnega šolstva.

Nekoliko socialne zgodovine velenjskih rudarjev

Referat načelnika II. rudarske skupine v Velenju, na protestnem shodu dne 25. VIII. 1935.

Premogovnik Velenje obratuje že od leta 1889. Do leta 1892 se je odvažalo premog samo z živino. Leta 1893 pa je na inicijativo posestnika rudnika Daniela pl. Lappa stekla iz Celja preko Savinjske v Šaleško dolino do Velenja železnica. Ako ne bi bilo rudnika, bi še danes ne bilo železnice. Marsikdo od mlajše generacije nima niti pojma, da je baš zasluga podjetnika Lappa, da je Šaleška dolina dobila zvezo z ostalim delom sveta. Lapp sam je bil sodeluje pri gradnji železnice kot delničar. Leta 1892. je zadela rudnik strašna katastrofa. Vneli so se vsled ne previdnosti, ker se do takrat še ni delalo v jami z varnostnimi svetilkami, ampak samo z odprtimi, gorljivi plini in nastala je strahovita eksplozija, ki je zahtevala 17 človeških žrtev. Kratko na to menda niti po 14 dnevnem presledku pa se je katastrofa ponovila in zopet je bilo uničeno življenje 19tih rudarjev. Sličnih katastrof zgodovina rudnika v nadalje ne beleži, a vendar je bilo še do leta 1927 vsako leto mnogo smrtnih žrtev, a še več pa zabeleženih težkih in lažjih telesnih poškodb.

Starajo se že možje, katerih očetje so postali žrtev eksplozije črnega diamanta. Od leta 1892. dalje je rudnik obratoval v precej enakomernih urejenih razmerah. Bile so tudi v onih časih težkoče pri prodaji premoga, in tudi

takrat so se večkrat izvršile redukcije delavstva. Navadno pa le spomladi, dočim je bilo na jesen gotovo zopet isto, če ne večje število delavstva sprejetega v zaposlitev. Zlasti je razlika v številu zaposlenega delavstva med poletno in zimsko sezono pri podjetju nastala odkar se je postavilo tovarno za brikete. Plače sicer niso bile pri šaleškem premogovniku, kakor so ga imenovali Nemci, najvišje, ali vendar ne najnižje v takratni Avstriji. Bila je to nekaka srednja mera zaslužkov in ono delavstvo, ki je zelo ljubilo stalnost, se je zamoglo dovoljno razvijati, kajti gospodar rudnika je šel delavstvu vsestransko na roko in večina starejših današnjih hišnih posestnikov in bajtarjev-rudarjev je prišlo do lastnega stanovanja le potom Lappovega brezobrestnega posojila ali njegovih predujmov.

Kljub temu pa, ker so v rudarski industriji na severu bili življenjski pogoji za rudarstvo vedno boljši kakor pa na jugu, je bil tudi velenjski premogovnik za ogromno število rudarjev le nekaj začetek za njihovo rudarsko življenje. Tukaj so prestali prvo izkušnjo rudarskega poklica, na to pa so odšli v kraje sedanje Avstrije, Nemčije, Francije, Belgije, Holandske in Amerike.

(Dalje prihodnjič.)

Zanimivosti za vsakega

Pristanišče Džibuti, najvažnejše mesto francoske Somalije in izhodišče železnice, ki vodi v abesinsko prestolico Addis Abebo, pozna danes po imenu vsak človek, ki prebira časopise o abesinsko-italijanskem sporu. Za francoske ladje, ki vozijo na progi Indo-Kina, ima Džibuti isti pomen kakor Aden za promet Anglije z Indijo. Obala zaliva, v katerem leži to mesto, je ravna in peščena, morje je rjavkasto in smrdi po gnjoli. Mesto samo je čisto, ceste ravne, evropske hiše visoke in zračne. Takoj za mestom se razprostira neskončna stepla. Po cestah vidiš kolonialne vojake, Somalijce, ki jih menda še v poletni vročini zebe, ko se tako zavijajo v debele plašče, vidiš muslimane, ki v zboru molijo svojega Alaha, vmes se gnetejo Arabci in Abesinci vseh plemen. V okraju, kjer prebivajo domačini, so revne ilovnate bajte, kramarije z vsem slabim blagom iz večernega jutranjega sveta, krčme, kjer točijo kavo, žganje in medico, špe-

lunke pregreh, ki lahko konkurirajo z vsemi evropskimi pristaniškimi mesti.

Nemški nacionalisti in Židje niso bili vedno skregani. Pri zadnjih zakonih nemških nacionalsocialistov proti Židom je zanimiva spomniti se, kaj je pisal o Židih med svetovno vojno ultranacionalistični nemški pisatelj H. H. Ewers. V njegovem fantastičnem romanu »Vampire«, čigar smisel je agitacija za nemško vojno, beremo: »Kdo so bili ti praški Nemci, ki so se borili za svoj jezik in običaje, iz leta v leto, sredi slovanske dežele? To so bili Židje, rasno najčistejši Židje v devet desetlinah... Vse slovansko sovraštvo proti Nemcem je bilo koncem koncev samo antisemitizem. In Židje, ki so se počutili kot Nemci, so se na najbolj vročem kraju borili za nemško stvar... Nemčija je bila Zion Izraela.« Če bo nemškimi nacionalistom kazalo, se bodo spet povrnil na ta nauk o Židovstvu.

Bivša mornarica generala Vrangla, s katero so čete, ki so se borile proti boljševikom, po svojem porazu na Krimu leta 1922, pobegnile iz Črnega morja, je bila pozneje usidrana v severoafriški francoski luki Bizerti, pod komando Vranglovcev, ki so jo deloma pozneje uporabljali za stanovanje. Gre za dvanaest bojnih ladij, ki so tekom let večinoma propadle, ker Vranglovci niso imeli sredstev, da bi jih v redu vzdrževali in popravljali. Po obnovitvi prijateljskih odno-

šajev med Francijo in Sovjetsko Rusijo, je francoska vlada sedaj to mornarico vrnila Rusiji. Sovjeti namestavljajo ladje prodati kot staro železo, izvzemši »Cara Aleksandra«, ki jo bodo popravili.

Italiji ponujajo v Zenevi veliko mednarodno posojilo, če odstopi od nadaljevanja vojne v Abesiniji. Poleg tega dobi še znatne koncesije v Abesiniji.

Širite naš list!

Delavski pravni svetovalec

P. J. Vprašanje: Kdo nosi stroške za rentgenološko preiskavo nezakonskega otroka, ako je otnok v oskrbi zavarovane podvržene matere in oče plačuje alimente.

Odgovor: OUZD, ker je otrokova mati zavarovana. Ako se ekspozitura protivi, zahtevajte pisмено odločbo in vložite v danem roku pritožbo na Rentni odbor.

Esperanto

Del. esperantsko društvo bo otvorilo v sredo, 16. oktobra 1935 ob 8. uri zvečer v šoli na Grabnu, Lj. Zoisova 5, tečaj mednarodnega jezika Esperanta za začetnike. Pridite vsi, ki se resno zanimate za Esperanto in prinesite s seboj papir in svinčnik, ker se bo s poukom takoj pričelo. Čas učnih ur in dnevi se bodo določili ob otvoritvi po želji tečajnikov. — Viva Esperanto!

Prijatelj Prirode

Proslava delavskega turističnega društva »Prijatelj Prirode« v Zagrebu

Agilna zagrebska podružnica Del. turističnega društva »Prijatelj Prirode«, je priredila v nedeljo, dne 6. oktobra na svojem lastnem zemljišču Glavica pri Stenjevcu proslavo 11. letnico obstoja društva, in 30. letnico pokreta »Prijatelja Prirode«.

Ob tej priliki je bila tudi formalna otvoritev lastnega društva, doma. Proslave se je udeležilo preko 800 članov in prijateljev zagrebske podružnice. Nadalje so bile zastopane podružnice iz Trbovelj po številu 22, skupno s sodruzi iz Hrastnika, za tem iz Maribora, Ljubljane in Novega Sada ter delegati raznih društev in organizacij iz Zagreba.

Iz železniške postaje Stenjevec vodi pot po ¼ urni nenaporni hoji na prijazen vrh Glavica, kjer stoji impozanten še nedovršen dom »Prijatelja Prirode«. To je zopet jasen primer, kaj vse zmore kolektivno delo. Iz skoro neprehodne goščave so iztrebili člani zadrage in »Prijatelja Prirode« vse nepotrebno ter tako ustvarili nekakšen naravni park, ter obenem postavili dom, ki bo podružnici v ponos ter po dovršitvi brez dvoma eden izmed najlepših na Hrvaškem. Prelep je razgled z vrha na Zagreb, Slemo in na Samoborsko pogorje.

Slavosni program je obsegal več pevskih točk in sta nastopila pevski zbor iz Trbovelj in pa zagrebska »Jednakost«. Prirediteljev so pozdravili številni delegati.

Dež je motil prireditve, ali ni pokvaril dobre volje.

Proslava je izredno dobro uspela. Navzlic vsem oviram in nasprotjem od strani gotovih krogov, ki si tako radi prilaščajo monopol nad vsem turizmom in prirodo vohče, si naše delavstvo vnelo ustanavlja svoja delavska turistična društva in domove, da pohiti v svojem prostem času iz zatohlih delavnic in stanovanj v prirodo, da si tamkaj po trudopolnem delu nabere novih moči in novih sil za borbe, ki čakajo delavstvo.

Publikacije

Ujedinjeni sindikati (sindikalni arhiv, glasilo svobodnih delavskih sindikatov v sestavi VRSSJ). Izšla je 9.—10. številka z bogato vsebino strokovnega čtiva. Revijo urejuje s. Bogdan Krekić v Beogradu.

Kronika slovenskih mest, 2. številka II. letnika prinaša kakor običajno, zelo bogato, pestro in izbrano gradivo. V tej številki so sledeči prispevki: Ivan Robida: Spomini na Suhi bčajec, (kjer je bilo morišče za časa zadnje vojne); Ivan Košial: Novo mesto z okolico v »Potnih spominih« Henrika Coste; dr. jur. Metod Dolenc: Ljubljanska rokopisna zbirka pravnih obrazcev in predpisov iz tridesetletne vojne; dr. Stanko Škerl: Italijanske predstave v Ljubljani po zgraditvi stanovskega gledališča; Anton Podbevšek: Najbolj domovi v Sloveniji; Franjo Pivka: Začetki aviacije v Mariboru; Jakob Orešnik: Teritorialni razvoj Maribora; Lojze Pipp: Starostna razdelitev prebivalstva; inž. arh. Gustav Ogrin: Ljubljana pred potresom in go potresu; dr. Ant. Vodnik: Francesco Robba; Janko Jarc: Ob petstletnici Novega mesta; dr. Vladimir Marko: Pomen Mestne hranilnice Ljubljanske za gospodarski procvit Ljubljane; dr. Jože Rus: Dajmo stari Ljubljani njeno čast in slavo; inž. arh. J. Černigoj: K študiju za regulacijo mariborskega Glavnega trga; dr. Vladimir Travner: Mariborski Ghetto; Rudolf Golouh: Primorska emigracija v Mariboru; J. Orožen: Proredle panoge celjske obrti; Raško Fabiani: Orgle v Ljubljanskih cerkvah; Mestni arhivar: Naša kronika; Ivan Vrhovnik: Ljubljanska srajca; Ivan Košial: Slovensčina v hrvaških izgnanih kranjskih Židov; Rudolf Golouh: Mariborski tečen; Vera Dostalova: Ljubljana v slovanski povesti; Splošni pregled; Drobne vesti; Iz uredništva. — Zvezek krasi veliko število lepo uspešnih slik, priložen portret v bakrotisku Ivana Tavčarja in radiranca Toneta Kralja; Pogreb zaslužnjaka. »Kronika« izhaja četrtletno na 100 straneh velikega formata, na finem papirju in stane letno 60 Din. Nanoša se pri kulturnem oddelku Mestnega načelstva v Ljubljani.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.